

sitieven en in negatieven vorm", „Credo" van 18 Nov. j.l. Hij zegt daar ter nadere verklaring: „Er zijn deelen" — n.l. in de Heilige Schrift — „die ons voorhouden, wat wij niet behooren te gelooven en niet behooren te doen. Dan hebt gij dus te maken met den negatieven vorm." En ook zijn er voorts deelen, die zeggen wat wij te gelooven en te doen hebben. En daar hebben wij dan den positieven vorm. Hij meent eene schoone analogie voor deze namen te kunnen aanwijzen en schrijft: „De termen „in negatieven en in positieven vorm" staan in schoone harmonie met wat elders in de dogmatiek en vooral in de ethiek van de norm wordt gezegd". Hij spreekt dan over de tien geboden, van welke de meeste aanvangen met: gij zult geen, of: gij zult niet.

Doch geen diep nadenken is noodig, om de onjuistheid van dezen aangeboden term en van deze rede-neering in te zien. Bij vele der tien geboden hebben wij inderdaad eenen negatieven vorm: gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben; gij zult niet dooden... Maar juist die negatieve vorm ontbreekt bij hetgeen Prof. Hepp met dien naam zou willen noemen. Nemen wij h.v. Gen. 3:1-5. Wij hebben daar te doen met de verleiding van Eva door den duivel, sprekende door middel van eene slang. Daarin is een stuk van negatieven vorm, zeer zeker, als de slang zegt: gijlieden zult den dood niet sterven, va 4h. Maar Prof. Hepp heeft betoogd, dat wij niet maar stukken, doch deelen van de Heilige Schrift moeten nemen. Welnu, zoowel het deel Gen. 3:1-5, als ook het onderdeel daarvan vs 4, is een verhaal, in positieven vorm. Evenzoo Ex. 5:2 en Ps. 14:1. Daarom is de term „Schriftgezag in negatieven vorm" niet passend, wijl onjuist. Wij zouden dan veel meer moeten hebben; met negatieve strekking. Maar ook dergelijke formulering zou geene aanbeveling verdienen. De analogie van de door Prof. Hepp uitgedachte formulering met hetgeen wij in de ethiek en bij acht van de tien geboden hebben, ontbreekt dus. En wanneer Prof. Hepp deze termen nog afwisselt met te spreken van „negatieve normativiteit" en „positieve normativiteit", „Credo" van 25 Nov. en 2 Dec. j.l., wordt het niet beter. Want de vraag moet dan gedaan worden, wat dat is. Van eenen negatieven vorm weten wij. Ontkent iemand iets, dan geeft hij een antwoord in negatieven vorm. Maar negatieve normativiteit zou etymologisch moeten beteekenen: overeenstemming met eene norm in negatieven zin of richting. En dat zou dan wel moeten zeggen: overeenstemming met eenen verkeerdheid, met het goede strijdigen, norm. Dit zou echter misschien wel kunnen gelden van stukken als: gijlieden zult den dood niet sterven, Gen. 3:4b; er is geen God, Ps. 14:1b, maar niet van het geheel of deel, waarvan die stukken slechts brokken zijn. Het geheel of deel: De dwaas zegt in zijn hart: er is geen God, is positief van zin, zoowel als van vorm, doch heeft eene negatieve, verledende, strekking, om ons te vermanen niet in dwaasheid zoo te spreken. Evenzoo Job 3:1 v.v.

Moge daarom de terminologie van auctoritas historiae en auctoritas normae niet ideaal zijn, niet volledig noch zonder onvolkomenheden, de door Prof. Hepp daarvoor in de plaats als betere terminologie aanbevolen formulering is nog minder bevredigend, wijl onjuist, en bovendien moeilijk te doorzien. Prof. Hepp schrijft: „Ik deel Bavincks critiek volkomen. Maar ik meen, dat wij in zijn beschouwing nog een stapje verder moeten gaan. Vooral in een tijd, die zoo critisch gestemd is, als de onze en waarin velen wel afbreken, maar niet bouwen, zie ik het als een plicht positieven arbeid te verrichten. Ook in deze moet de progressiviteit worden nagejaagd", „Credo" van 11 Nov. j.l.

Maar wij kunnen zien, dat ook Prof. Hepp wel critiek op het gegevene of van de vaders tot ons gekomen, laat ons zeggen de gangbare zeggwijze, oefenen kan, maar niets beters daarvoor in de plaats heeft kunnen geven. Wat hij ons aanbiedt is nog minder te gebruiken. Zijn positieve arbeid in dezen moet eene mislukking heeten. En wat hij als werk van progressiviteit wil aanduiden, blijkt reeds bij de eerste poging om eenen stap vooruit te doen, eene struikeling.

S. GREIJANUS.

De kerken in Synode saamgekomen. (III.)

Het heertelijke beginsel en schoone ideaal, dat in de uitdrukking „de kerken in Synode saamgekomen" onder woorden wordt gebracht, is dus zelfs in ons kleine landje ten aanzien van onze Gereformeerde Kerken niet ten volle te verwerkelijken.

Dat zou slechts mogelijk zijn aan enkele kleine kerken te zamen. En wanneer wij ons beperken tot de ouderlingen, konden nog maar de kerkeraden van een gering aantal kerken samenkomen om synodalen arbeid te verrichten.

De gemeenschappelijke samenwerking onzer kerken om onderlinge verhoudingen te regelen en gemeenschappelijke zaken te beslissen, kan niet anders dan door afvaardiging en in saamvergadering van afgevaardigden geschieden.

Maar daardoor houden onze particuliere en generale Synodes ook op in eigenlijken zin samenkomsten van onze kerken te zijn.

Wij noemen ze wel zoo met het oog op de bedoeling, en vanwege het beginsel en ideaal, dat ze doet houden. Maar zij zijn het in wezenlijken zin niet.

Zij zijn slechts samenkomsten van afgevaardigden. En de Classisvergaderingen wel van afgevaardigden van de kerkeraden, en uit de kerkeraden. Maar de particuliere Synodes uit afgevaardigden van de Classesvergaderingen. En de generale Synodes van afgevaardigden van de particuliere Synodes.

Bij de Classesvergaderingen hebben wij eene afvaardiging rechtstreeks door de kerkeraden. Doch bij de particuliere Synodes eene getrapte afvaardiging. Niet eene rechtstreeks door de kerken of kerkeraden, maar slechts door de Classesvergaderingen. En bij de generale Synodes komt eene dubbel getrapte: classes—partic. Synodes—gener. Synodes.

Onze particuliere en generale Synodes zijn dus geene samenkomsten van kerken.

Wel vergaderingen voor kerkelijke doeleinden.

En ook wel samenkomsten van afgevaardigden uit kerkelijke vergaderingen, vergaderingen op kerkelijk gebied en door kerkelijke personen.

Maar toch slechts vergaderingen van afgevaardigden, geene samenkomsten van kerken in den eigenlijken zin.

Het is noodzakelijk en van beteekenis, deze werkelijkheid goed in te zien en steeds voor ogen te houden. Dat moet allereerst wel geschieden door de afgevaardigden ter classicale en synodale vergadering.

Maar dat moet verder ook door alle leden onzer kerken gedaan worden.

Wij moeten ons ook hier niet door woorden en zeggmanieren en voorstellingen van het zien der werkelijkheid laten terughouden, doch ook in dezen de waarheid, de wezenlijkheid, ons goed indenken en voor den geest houden.

Want daaruit volgt, dat hetgeen door zulke Synodes besloten of bepaald wordt, nog niet zonder meer gezegd kan worden door de kerken gewild of goedgevonden te zijn.

Al moet het door Synodes bepaalde krachtens de onderlinge verbintenis der kerken in hare kerken-ordening ook voor de kerken gelden tot mogelijke wijziging van besluit volgt, en natuurlijk voorzover een synodaal besluit niet in strijd is met Gods Woord, zoo kan de meening der kerken, haar innerlijke overtuiging, wel eene andere zijn dan die der afgevaardigden ter Synode.

Afgevaardigden zijn geene kerken, ook al zijn zij door classicale en synodale vergaderingen gedeputeerd.

En daarom zijn samenkomsten of Synodes van zulke afgevaardigden nog geene samenkomsten of Synodes van kerken.

Bij de classicale vergaderingen hebben wij echter nog niet alleen, dat de afgevaardigden rechtstreeks door de kerkeraden gedeputeerd worden, maar ook, dat het classicaal agendum voortaf in de kerkeraden besproken wordt of althans kan worden, en dat daarna verslag van de classicale vergaderingen in de kerkeraden wordt uitgebracht, die desnoods terstond met bezwaren kunnen komen voor eene volgende classicale vergadering.

Maar zulks gaat bij particuliere en generale Synodes niet. Daarbij is geene rechtstreeksche band of gemeenschap van kerkeraden met Synodes. Daar is tusschen beide de getrapte of ook dubbel getrapte afvaardiging. Dergelijke afgevaardigden-samenkomsten of Synodes zijn dus geene samenkomsten of Synodes van kerken, en moeten daarvoor ook niet aangezien worden.

Het verschil moet steeds helder voor ogen staan en bedacht worden ook wel vooral door de afgevaardigden zelf.

De afgevaardigden ter particuliere en generale Synode ontvangen eenen credentiebrief mede. Die bevat de verklaring, dat zij wettig afgevaardigd werden en recht tot het nemen van zitting ontvingen. Want zij komen ter Synode niet voor zich als personen, ook niet als ambtsdragers, hoewel zij ambtsdragers zijn, maar als afgevaardigden.

Soms hebben zij ook eene instructie bij zich om dit of dat ter tafel te brengen.

Maar gewoonlijk hebben zij geen vastomschreven voorschrift mee gekregen om zus of zoo te bepalen of te besluiten.

Dat gebeurt maar zeer zelden.

Nu kunnen deze afgevaardigden zich heel vrij van de kerken gevoelen, en meenen, dat zij met het gevoelen of begeren of de overtuiging der kerken al weinig of niets te doen hebben, maar dat zij met de andere ter Synode afgevaardigden het wel zullen uitmaken en bepalen, en dat dan de kerken dit maar hebben goed te vinden en op te volgen.

Zij zijn te zamen de „meeste" vergadering onzer kerken, hare opperste regelaars, aan geen bepaald stemmandaat gebonden. En wat zij dus goedvinden en vaststellen, zou het goedvinden en vastgestelde der kerken zijn, of dat anders maar moeten zijn.

Zulk eene meening en houding zou gansch verkeerd zijn.

De afgevaardigden hebben steeds te bedenken, dat zij niet de kerken zijn, en dat hunne samenkomsten of Synodes nog geene Synodes der kerken zijn, en dat zij bij al hun beraadslagen en besluiten maar niet enkel te vragen hebben, wat zij persoonlijk, of wat zij met een kleiner of grooter aantal medeafgevaardigden, denken en willen, doch wat leeft in de kerken, om daarna hunne adviezen en het bepalen hunner stem te regelen, natuurlijk in gebondenheid aan Gods Woord en de Gereformeerde belijdenis.

In dit laatste geval zal eene afgevaardigden-Synode zakelijk iets meer kunnen beantwoorden aan, of overeenkomen met, eene kerken-Synode, wat werking en vrucht betreft.

De kerken kunnen, om hare gemeenschappelijke zaken en onderlinge verhouding te bespreken en te regelen, niet anders dan door afgevaardigden dit doen.

Dat brengt gevaren mee, groote gevaren, van mogelijke hiërarchische overheersching.

Doch kan dan het systeem van samenwerken door afgevaardigden-Synodes al niet vervangen worden, zoo kan toch de werking van dat systeem meer of minder gelukkig zijn. Die kan beter of slechter wezen, en in meerdere of mindere mate het heerlijke beginsel en ideaal van het samenkomen in Synodes van kerken praktisch tot zijn recht laten komen.

Een eerste vereischte is, dat de afgevaardigden zich niet los voelen, noch zich gedragen als waren zij los, van de kerken en haar leven en overtuiging, en als stonden zij boven de kerken, die maar hun gevoelens aan die kerken mochten opleggen.

Andere punten waarop verbetering van de werking van dit systeem van afvaardiging mogelijk is, komen verder aan de orde.

S. GREIJANUS.

„Kerkelijk besef" en „De Catechese naar Calvijn".

Op de Groningsche ouderlingen-conferentie spreken a.s. Woensdag Ds J. W. Tunderman van Helpman over „Kerkelijk besef" en Drs M. B. van 't Veer van Groningen, over „De Catechese naar Calvijn". We geven hier de stellingen, die ze zullen bespreken:

I. Kerkelijk besef is — anders dan het kerkbegrip — niet een zaak van theoretische onderscheiding, maar van concrete erkenning van Christus' werken in Zijn gemeente. Alle geloovigen moeten daarom tot dit besef worden opgevekt.

II. Kerkelijk besef wordt bij ons gevonden, wanneer we ernst maken met de belijdenis onzer Kerk in Zondag 21 H. C. en Art. 27—32 N. G. Kort samengevat zeggen deze belijdenisuitspraken, dat Christus door Zijn Woord en Geest Zijn kerk vergadert en dat Hij Zich bij deze vergadering bedient van de ambten, die Hij heeft ingesteld.

III. Het zuiver houden van het kerkelijk besef wordt van twee zijden bedreigd:

a. Het objectivisme heeft geen oog voor deze vergadering der kerk door Christus, maar sluimert in hij de „gegevenheid" van een bepaald kerkelijk instituut. Wie het kerkelijk besef verobjectificeert heeft, houdt aan dit instituut vast, ook als dit zichzelf zoekt, de vergadering der kerk door Christus niet dienen wil, maar zich deformeert en het werk van Christus tegenstaat (kerkisme).

b. Het subjectivisme heeft evenmin oog voor het kerk-vergaderende werk van Christus en sluimert in hij de „gegevenheid" van persoonlijke vroomheid. Wie het kerkelijk besef heeft versubjectiveert, ziet in het kerkelijk instituut een zaak van uitwendige organisatie, die van minder beteekenis is voor het leven der geloovigen en zelfs in vele gevallen de persoonlijke vroomheid schade doet (sectarisme).

IV. Kerkisme en sectarisme leggen beiden het zwaartepunt in het scheepel: kerkisme in een bepaald instituut en sectarisme in persoonlijke vroomheid.

V. Een zuiver kerkelijk begrip wordt daarom niet verkregen, wanneer we ons zouden bejiveren om het midden te houden tusschen objectivisme (kerkisme) en subjectivisme (sectarisme). Objectivisme en subjectivisme zijn geen eenzijdigheden, maar zonden.

VI. Wie zoekt naar een zuiver kerkelijk besef, sluimert niet in hij de een of andere „gegevenheid", maar onderwerpe zich aan Christus in den hemel. Die op aarde Zijn kerk vergadert. Hij weet geroepen te zijn tot voortgaande reformatie om met voortdurende belijdenis van ontrouw en schuld steeds meer dienstbaar te zijn aan het werk van Christus in de vergadering Zijner kerk.

En:

I. De groote invloed, die de catechetische beginselen en arbeid van Calvijn eeuwenlang op de catechese der Reformatie heeft uitgeoefend en nog uitoefent, vereischt bij de herleeft Calvijn-studie een aparte beschouwing over de „Catechese naar Calvijn".

II. De ijver voor en vaste doorvoering van het catechetisch onderricht, als ook de opstelling van de heide catechismi door Calvijn, bewijzen, dat hij de catechese als een der belangrijkste deelen zag van het ambtelijk werk.

III. Van het onderwijs in den Catechismus zal afhangen het bestaan van de Kerk. Zooals verval van de catechese een list van den duivel is om de Kerk te vernietigen, kan de Kerk des Heeren alleen gebouwd en bewaard worden als deze „heilige dienst" getrouw wordt onderhouden. Elke poging om de catechese dienstbaar te stellen aan een religieus individualisme is hier principieel verijdeld.

IV. Het object der catechese zijn de kinderen des Verbonds. Het van Godswaag in den Doop verzegeld Verbond brengt de Goddelijke verplichting tot het catechetisch onderricht mee, en bepaalt tevens de ordening en behandeling der catechetische stof.

V. De organen der catechese zijn in de eerste plaats de ouders, dan de ambtsdragers en daarna de school. De Kerk heeft toe te zien, dat door de getrouwe vervulling van leders roeping in dezen alle kinderen der gemeente voldoende in den catechismus worden onderwezen.

V. De afsluiting van het catechetisch onderricht ligt in de belijdenis des geloofs.

Deze belijdenis, die zoo spoedig mogelijk moet worden afgelegd, behoort noodzakelijk om den Doop te volgen; zij is een openbaar onderzoek voor de gemeente, waarbij de kennis van de leer des Evangelies, in den catechismus vervat, van beslissende beteekenis is; en is onlosmakelijk verbonden aan de viering van het Heilige Avondmaal.

H.

C. V.

312. Maar (in zich) toe-
Geenzins;
in volharder
in de heilige
zonden van
van zwakhe
welke zij, te
door Christus

213. Daar
borenen niet
maakt geho-
onvolkomen.

Zij behaag-
ze in zichze
waarmede
looven, en z
worden.

214. Maar
God niet ree-
dan?

Ten eerste
aan Ham, di-
Ten twee
niettemin d
vijand is va
aanneemt, d

215. Voor
zondigen, he-
leven een be-
Niet ande
nieuw en n

216. Vall
wordt ze (a-
Volstrekt
eouwigheid
verloren, ou

217. Doet
deze genade
rouw hebber
Geenzins.

den Heere g
geven; maar
wat Hij wil

Ten tweed
dorvenheid,
van God ver
halve niema
metelijke ba
Ten derde
wedergebo
langen naar
verloren gai
God te klag

Ten vierd
door zijn e
gave"), om
de noodzake
n.

3) quomodo
4) ne quide
5) eum vol
6) facultate
7) se in pe

Hulp ople

Gelukkig
noiaeren. Ze
de heer L. J
f3.—, en w
Arg." Hartel
de kerkgeme
guntie hie
verleenen v
Prof. Schild

HET

Wor

Wormser
hem nog
niet te spr

Wie is e
Nederlands
rassend-zui
Wormser
Gereform

Opgekom
teen, was
geestelijk l
bloeiend d
ernst en l
geconcentr
in hem tot
gekomen.

Wonder-
te overzien
looze juist